

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISEN KULJETUSPALVELUN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

Vammaispalvelulain (3.4.1987/380) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Pääperiaatteena on, että vammaisen henkilö saa palvelut osana yleistä palvelujärjestelmää yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaispalvelulain mukaiset erityispalvelut täydentävät yleisiä sosiaalipalveluita. Ne turvaavat vammaisen henkilön tarvitseman avun ja tuen tilanteissa, joissa yleiset palvelut eivät ole vammaiselle henkilölle sopivia.

Kuljetuspalvelua myönnettäessä otetaan huomioon hakijan yksilölliset tarpeet ja olosuhteet sekä hänen ikätasoaan vastaava osallistumismahdollisuus asiointi-, harrastus- ja virkistystoimintaan. Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut eivät korvaa puutteellista julkista joukkoliikennettä.

Vammaispalvelulain 8 §:n mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Vammaispalveluasetuksen 4–6 §:ien mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa matkaa kuukaudessa. Asiointi- ja virkistysmatkoja voi käyttää neljä yhdensuuntaista matkaa ennakoon seuraavan kuukauden matkoista. Lainaaminen vähentää kyseisen kuukauden matkoja vastaavasti. Kuljetuspalvelut voidaan myöntää myös vuositasolla määriteltynä, mikäli asiakkaan tarve matkoille on 8 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa tai vähemmän.

Jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat ja lähikuntiin ulottuvat kuljetukset. Pirkanmaan hyvinvointialueella lähikuntina pidetään rajanaapurikuntia. Kuljetuspalvelumatkan lähtö- tai päätepisteen tulee olla omassa asuinkunnassa. Asiakas voi lisäksi käyttää kuljetuspalvelua lähikunnan sisällä tehtävään matkaan, mikäli se on tarkoituksenmukaisempaa asiakkaan kannalta eikä aiheuta lisäkustannuksia. Matkustusalue on liitteenä. Hyvinvointialueelle kunnista siirtyneillä

kuljetuspalveluasiakkailla matkustusalueena käytetään kuitenkin ao. kunnan aiemmin määrittelemää matkustusaluetta enintään kolmen vuoden siirtymäkauden ajan (31.12.2025 saakka). Mikäli asiakkaan kuljetuspalvelupäätös tarkistetaan siirtymäkauden aikana, muutetaan matkustusalueeksi hyvinvointialueen määrittelemä liitteenä oleva matkustusalue.

Kuljetuspalvelumatkoja voidaan lisäksi myöntää toiminnallisiin lähikuntiin yksilöllisen harkinnan perusteella. Toiminnallista lähikuntaa määriteltäessä kohtuullisina voidaan pitää pääsääntöisesti enintään noin 50 km päähän ulottuvien matkojen kustannuksia. Kuljetuspalveluna voidaan lisäksi myöntää yksittäisiä poikkeusmatkoja toiminnallisten lähikuntien ulkopuolelle.

Poikkeusmatkoja voidaan myöntää yksilöllisellä harkinnalla erityisestä syystä silloin, kun julkisilla kulkuneuvoilla matkustaminen ei vammasta tai sairaudesta johtuvasta syystä onnistu ja kun kustannukset ovat kohtuulliset. Matkan toteuttaminen julkisia kulkuneuvoja ja kuljetuspalveluja yhdistelemällä on aina ensisijainen vaihtoehto. Tällaisia matkoja voivat olla esimerkiksi lähisukulaisten merkittävät juhla- ja muistotilaisuudet. Merkittäviä tilaisuuksia ovat ainutkertaiset elämäntapahtumat, kuten häät, ristiäiset, hautajaiset tai muut vastaavat tilaisuudet.

Kuljetuspalvelua voidaan erillisellä päätöksellä myöntää käytettäväksi myös muussa kunnassa asiakkaan yksilöllinen tarve ja kustannusten kohtuullisuus huomioon ottaen. Yksittäisiä muulla paikkakunnalla tehtyjä taksimatkoja voidaan sovittaessa korvata kuitteja vastaan ilman erillistä päätöstä. Matkatarpeista tulee kuitenkin olla yhteydessä vammaispalvelutoimistoon hyvissä ajoin ennen matkan ajankohtaa. Nämä matkat vähennetään myönnettyistä matkoista. Asiaksmaksu määräytyy Nysse-vyöhykealueen ulkopuolisen maksutaulukon mukaisesti.

Tavanomaiseen taksipalveluun kuuluu avustaminen autoon nousemisessa ja sieltä poistumisessa sekä tarvittaessa sisätiloihin siirryttäessä. Asiakkaalla voi olla myös oma saattaja mukana. Pääsääntöisesti toinen kuljetuspalveluasiakas ei voi toimia toisen saattajana. Toisen kuljetuspalveluasiakkaan halutessa toimia saattajana, hänen kykynsä toimia saattajana arvioidaan erikseen ja se merkitään asiakasprofiiliin. Asiakkaan henkilökohtaiseen asiointi- ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalvelumatkoja ei tule käyttää asumisyksiköiden, palvelutalojen ja laitosten järjestämiin ryhmäkuljetuksiin.

Pirkanmaan hyvinvointialueella kuljetuspalvelut järjestetään matkojen yhdistelyn periaatteella. Tarvittaessa yksilöllisiin tarpeisiin pyritään vastaamaan ensisijaisesti asiakkaan kuljetuspalveluprofiiliin kirjattavilla tarkennuksilla. Tällaisia ovat esimerkiksi kalustoon liittyvät tarpeet sekä kuljetuspalvelun toteuttamiseen liittyvät erityiset tarpeet. Tällainen erityistarve on

esimerkiksi etupenkki-oikeus, joka voidaan kirjata silloin, kun takapenkille siirtyminen on vammasta tai sairaudesta johtuvasta syystä mahdotonta.

Kuljetuspalveluiden järjestämistavasta voidaan poiketa ainoastaan vammasta tai sairaudesta johtuvasta erityisen perustellusta syystä silloin, kun se on välttämätöntä kuljetuspalvelun käytön mahdollistamiseksi. Tällöin asiakkaalle voidaan myöntää kuljetuspalvelun toteuttamiseen liittyvä erityisoikeus, joita ovat tututaksioikeus, yksinkulkuoikeus, hetilähtöoikeus, invataksioikeus sekä saattajalisäoikeus. Näistä erityisoikeuksista tehdään valituskelpoiset päätökset. Ennen hyvinvointialueen aloittamista tehdyt päätökset, joissa asiakkaalle on myönnetty jokin yksilöllinen poikkeusoikeus, jatkuvat päätöksen voimassaolon päättymiseen tai päätöksen tarkistamiseen asti.

Tuttutaksioikeus tarkoittaa oikeutta käyttää tiettyä asiakkaan valitsemaa taksia kuljetuspalvelumatkojen toteutuksessa ja tilata matka suoraan autoilijalta. Tututaksit valitaan Kuljetustenohjauskeskuksen kilpailuttamista takseista. Tututaksioikeus voidaan myöntää, kun vammaisella henkilöllä on vammasta tai sairaudesta johtuva erityinen avustamisen tarve tai sellaisia kommunikaation erityistarpeita, että matkustaminen välttämättä edellyttää taksinkuljettajalta erityisvalmiuksia ja asiakkaan tuntemista.

Yksinkulkuoikeus voidaan myöntää, kun vammaisella henkilöllä on vammasta tai sairaudesta johtuva erityisen perusteltu syy siihen, että hänen kyytiään ei voida yhdistellä muiden matkustajien kyyteihin. Peruste voi olla esimerkiksi oman tai muiden terveyden tai turvallisuuden vaarantuminen.

Invataksioikeus voidaan myöntää, jos asiakas ei pysty siirtymään auton istuimelle, vaan istuu matkan ajan pyörätuolissa ja se edellyttää pyörätuolin kiinnittämistä autoon. Asiakkaan kuljettaminen sähköpyörätuolilla edellyttää invataksia.

Hetilähtöoikeus voidaan myöntää, jos kuljetuspalvelun käyttö vammasta tai sairaudesta johtuen välttämättä edellyttää tavanomaisista tilausajoista poikkeamista. Perusteena voi olla esimerkiksi sairauteen liittyvät kohtaukset. Hetilähtöoikeus voidaan myöntää asiakkaan yksilöllisen tilanteen mukaan kaikille matkoille tai vain osalle matkoista, esimerkiksi pienelle määrälle matkoja kuukaudessa tai vain kotiin päin kuljettaessa.

Saattajalisäoikeus voidaan myöntää, jos asiakas tarvitsee vammasta tai sairaudesta johtuvasta syystä kuljettajan apua tavanomaista taksipalvelua enemmän eikä asiakkaalla ole mukana omaa saattajaa kuljetuspalvelumatkoilla.

Työ- tai opiskelumatkoja myönnetään hakijan tarpeen mukaan palkkatyöhön ja päätoimiseen opiskeluun. Työ- ja opiskelumatkoja voidaan myöntää myös silloin, kun matkat tukevat vaikeavammaisen henkilön työllistymistä tai opiskelumahdollisuuksia.

Työmatkat tehdään pääsääntöisesti asuinkunnassa tai lähikuntiin. Työmatkojen osalta on tapauskohtaisesti arvioitava, mikä on samalla seudulla asuvien henkilöiden tavanomainen työssäkäyntialue, ja miten edistetään vammaisten henkilöiden työllistymistä.

Työssäkäyntialueeksi hyväksytään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu työssäkäyntialue (80 km). Työmatkoina myönnetään pääsääntöisesti matkat asunnosta työpaikkaan ja takaisin. Työmatkoina ei voida pitää työtehtäviin liittyviä työnantajan teettämiä matkoja esimerkiksi työpisteestä toiseen.

Yrittäjätoiminnassa yrittäjät voivat saada verovähennyksenä vastaavat kulut.

Opiskelumatkoina myönnetään pääsääntöisesti matkat asunnosta oppilaitoksen toimipisteeseen ja takaisin. Opiskelumatkoja eivät ole koulupäivän aikana oppilaitoksen järjestämät yhteiset retket ja tutustumiskäynnit. Opiskelumatkojen kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon hakijan asuinpaikkakunnalla ja sen läheisyydessä sijaitsevat opiskelumahdollisuudet. Lisäksi on tapauskohtaisesti arvioitava, missä samalla alueella asuvat opiskelijat tavanomaisesti kulkevat opintojen vuoksi. Kohtuulliseksi opiskelumatkan pituudeksi katsotaan pääsääntöisesti enintään 100 km.

PIRKANMAAN KUNNAT RAJAKUNTINEEN

liite

KUNTA	RAJAKUNNAT
Akaa	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenlinna • Lempäälä • Urjala • Valkeakoski • Vesilahti
Hämeenkyrö	<ul style="list-style-type: none"> • Ikaalinen • Nokia • Sastamala • Ylöjärvi
Ikaalinen	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenkyrö • Jämijärvi • Kankaanpää • Parkano • Sastamala • Ylöjärvi
Juupajoki	<ul style="list-style-type: none"> • Jämsä • Mänttä-Vilppula • Orivesi • Ruovesi
Kangasala	<ul style="list-style-type: none"> • Kuhmoinen • Lempäälä • Orivesi

	<ul style="list-style-type: none"> • Padasjoki • Pälkäne • Tampere • Valkeakoski
Kihniö	<ul style="list-style-type: none"> • Kurikka • Parkano • Seinäjoki • Virrat • Ylöjärvi
Kuhmoinen	<ul style="list-style-type: none"> • Jämsä • Kangasala • Luhanka • Orivesi • Padasjoki • Sysmä
Lempäälä	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Kangasala • Pirkkala • Tampere • Valkeakoski • Vesilahti
Mänttä-Vilppula	<ul style="list-style-type: none"> • Juupajoki • Jämsä • Keuruu • Ruovesi

	<ul style="list-style-type: none"> • Virrat
Nokia	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenkyrö • Pirkkala • Sastamala • Tampere • Vesilahti • Ylöjärvi
Orivesi	<ul style="list-style-type: none"> • Juupajoki • Jämsä • Kangasala • Kuhmoinen • Ruovesi • Tampere
Parkano	<ul style="list-style-type: none"> • Ikaalinen • Jämijärvi • Kankaanpää • Karvia • Kihniö • Kurikka • Ylöjärvi
Pirkkala	<ul style="list-style-type: none"> • Lempäälä • Nokia • Tampere • Vesilahti
Punkalaidun	<ul style="list-style-type: none"> • Huittinen

	<ul style="list-style-type: none"> • Humppila • Loimaa • Sastamala • Urjala
Pälkäne	<ul style="list-style-type: none"> • Hattula • Hämeenlinna • Kangasala • Padasjoki • Valkeakoski
Ruovesi	<ul style="list-style-type: none"> • Juupajoki • Mänttä-Vilppula • Orivesi • Tampere • Virrat • Ylöjärvi
Sastamala	<ul style="list-style-type: none"> • Huittinen • Hämeenkyrö • Ikaalinen • Kankaanpää • Kokemäki • Nokia • Pori • Punkalaidun • Ulvila • Urjala

	<ul style="list-style-type: none"> • Vesilahti
Tampere	<ul style="list-style-type: none"> • Kangasala • Lempäälä • Nokia • Orivesi • Pirkkala • Ruovesi • Ylöjärvi
Urjala	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Forssa • Humppila • Hämeenlinna • Punkalaidun • Sastamala • Tammela • Vesilahti
Valkeakoski	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Hattula • Hämeenlinna • Kangasala • Lempäälä • Pälkäne
Vesilahti	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Lempäälä • Nokia

	<ul style="list-style-type: none"> • Pirkkala • Sastamala • Urjala
Virrat	<ul style="list-style-type: none"> • Alavus • Keuruu • Kihniö • Mänttä-Vilppula • Ruovesi • Seinäjoki • Ylöjärvi • Ähtäri
Ylöjärvi	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenkyrö • Ikaalinen • Kihniö • Nokia • Parkano • Ruovesi • Tampere • Virrat